

FÖRSLAG TILL BESLUT

2007-04-24

LS 0703-0289

Landstingsstyrelsen, ärende 14

Ökad mångfald av driftsformer inom hälso- och sjukvård och tandvård samt auktorisering och kundval inom primärvården**Landstingsstyrelsen föreslås föreslå landstingsfullmäktige besluta***att* avveckla utvecklingskansliet*att* uppdra till landstingsstyrelsen att i enlighet vad om anförs i denna skrivelse utarbeta en policy och en hanteringsordning för intresseanmälningar från personalgrupper som önskar driva verksamheten i egen regi*att* avslå i ärendet föreslagna principer och riktlinjer för auktorisation och kundval, utmaningsrätt, managementavtal samt fri etablering av läkare inom primärvården*att* uppdra till hälso- och sjukvårdsnämnden att initiera ett bredare och mer förutsättningslöst utvecklingsarbete med hälso- och sjukvårdens ersättningssystem där patientens val och vårdresultatet får en större betydelse för ersättningens storlek*att* avvakta utvärderingen av den så kallade Hallandsmodellen, vilken beräknas vara klar i början av år 2008 innan landstinget tar ställning till några genomgripande systemförändringar vad avser driftsformerna*att* komplettera direktiven till utredningen om folktandvårdens driftsformer med att den ska ta sin utgångspunkt i behovsperspektivet och att landstingets lagstadgade skyldighet att planera tandvården med utgångspunkt från medborgarnas behov måste garanteras.

Ärendet utgör grunden för hur arbetet vid det så kallade utvecklingskansliet ska bedrivas. Ett sådant särskilt privatiseringskansli behövs endast om landstinget ska bedriva en långtgående centralistisk tvångsprivatisering. Hantering av privata driftsformer kan även fortsättningsvis ske inom den nuvarande linjeorganisationen. Det nybildade kansliet kommer att dra onödiga administrativa resurser. Detta ekonomiska utrymme, drygt 25 miljoner, ska istället användas till vårdinsatser. Fokus måste även ligga på att utveckla den landstingsdrivna verksamheten.

Enligt hälso- och sjukvårdslagen ska vården komma alla till del på lika villkor och efter vars och ens medicinska behov. Valfrihet i vården är viktig både när det gäller behandlare och behandlingsmetod, och valfrihet är ett bra sätt att stärka patientens ställning. Men samhället måste även ge stöd till dem som inte kan eller vill göra aktiva val. Detta ansvar finns ej med i den kundvalsmodell som nu föreslås introduceras med rekordfart. Brådskan i sig gör risken stor att man hamnar fel.

Förslaget innehåller många bra målformuleringar men med de organisatoriska lösningar som föreslås finns målkonflikter inbyggda. Marknadslösningar som överordnad strategi riskerar att bygga ett system som bara gagnar de patienter som har kraft och förmåga att göra informerade val. Vårdtjänster kan inte köpas enligt principerna på en vanlig marknad där individen oftast förmår att göra välgrundade val. Det är också osunt att målet om vinstutdelning kommer att vara en väsentlig drivkraft liksom att skattemedel kommer att användas till detta i stor utsträckning.

Det är viktigt att vara öppen för inslag av privata entreprenörer i sjukvården men detta ska huvudsakligen gälla icke-vinstdrivande och idéburna organisationer eller företag där man i avtal reglerar hur överskott ska återinvesteras i verksamheten eller återgå till beställaren. Entreprenörskap och egenregi kan ha mycket att tillföra när det gäller effektiva arbetsprocesser och även bidra till mångfald och utveckling av vårdmetoder och specialanpassade ”vårdkulturer”.

I landstinget ska det finnas en policy och en hanteringsordning för intresseanmälningar från personalgrupper som önskar driva verksamheten i egen regi. För att landstinget ska ge stöd till olika former av avknoppning t.ex. personalkooperativ eller uppmuntra egenregianbud och intraprenader bör en betydande del av hela personalgruppen ställa sig positiv till en sådan förändring. Kriterier för bedömning av vilka verksamheter som kan vara aktuella ska också upprättas. LOU försvårar ibland upphandlingen av specifika vårdtjänster. Därför ska regeringen uppvaktas så att LOU kan anpassas till upphandling av vårdtjänster.

Det hör till samhällsansvaret att behålla akutsjukhusen i landstingets ägo och entreprenadlösningar inom sjukhusen bör prövas noga i varje enskilt fall och vara i begränsad omfattning t.ex. viss laboratorieverksamhet, viss specialiserad rehabilitering eller annan avgränsad verksamhet som är särskilt lämpad att drivas i privat regi. I sådana fall ska samverka med sjukhuset noga regleras i avtal.

Utmaningsrätten och en generellt helt fri etablering inom stora delar av vården är inte förenlig med vare sig god personalpolitik, resursfördelning över länet, ekonomiskt ansvarstagande eller patientens tillgång till närvård. Vi kan inte se att utmaningsrätten skulle bidra till en positiv utveckling av hälso- och sjukvården, snarare tvärtom. Osäkerhet och ryckighet i utförandet skulle bli en konsekvens av utmaningsrätt och det gagnar inte verksamheten.

Riktlinjerna för de så kallade managementavtalen är oklara. Det framgår inte i vilka situationer dessa skulle tillämpas. Om landstinget önskar överlämna driften av en vårdverksamhet till annan vårdgivare bör detta normalt ske genom att upphandling genomförs. Eventuella avsteg från detta kräver, med nuvarande lagstiftning, att särskilda skäl kan åberopas.

Vad avser kundval och auktorisation behövs en mer förutsättningslös utredning innan det går att ta ställning. Längre tid krävs för att analysera de många frågeställningarna och för att undvika lösningar som innebär målkonflikter, ineffektivitet och suboptimeringar.. Enligt

2007-04-24

LS 0703-0289

forskare vid Ekonomihögskolan i Lund, som utvärderar ersättningssystemet för primärvården i Halland, bör större landsting avvakta rapporten i början av 2008 innan man tar ställning till genomförande av motsvarande modeller. Det är viktigt att det först finns ett ersättningssystem färdigt som tar större hänsyn till patienternas eget val och vårdinsatsernas kvalitet.

Vad avser drifts- och ägarformerna inom tandvården finns ingen anledning att fatta några beslut innan den pågående utredningen är klar. Dock är det viktigt att slå fast att folktandvården redan idag är helt konkurrensutsatt och har hävdats sig väl. Därför är det inte önskvärt med några större förändringar. En privat monopolsituation måste undvikas.